

ALLAH'IN EVRENİ YARATMASI ZORUNLU MU?

Değerli hocam, dini mevzuların şov ortamında tartışıldığı yılların ortasında (Allah daha kötüsünden esirgesin) sizin yorumlarınıza her zaman kıymet veren bir talebeniz olmaya çalışıyorum. ...şöyle bir kelam buyurdunuz: "yaratıksız Allah düşünülemez".

Elbette ki bu sözde doğruluk payı vardır. Ancak bu sözünüzün daha geniş açıklamasını sizden rica edebilir miyim? Hak Taalâ'nın bizlere ihtiyacı olmadığı aşikâr, Allah Taalâ bizleri yaratması mec-bu-riymiş gibi bir anlam çıkarıyorum buradan sizce yanlış mı düşünüyorum? Allah'a emanet olun...

Cevap: Değerli Tayfun Bey, sözüm sizin anladığınız manaya da çekilebilir ama ben kesinlikle öyle bir şey kastetmedim. Dikkat ederseniz konuyu önce güneş ile ışığı arasındaki benzetme ile anlatmaya çalıştım. Güneşin ışığa ihtiyacı yoktur ama ışık verme, güneşin bir sıfatıdır. Güneş ışığa muhtaç değil, ışık güneşe muhtaçtır. Ama güneşin olduğu yerde ışık zorunlulukla olur. İşte yaratma da Allah'ın ayrılmaz, zatî sıfatlarından. Yaratma O'nun işlevidir. Fakat bu söz, Allah'ın yaratıklara ihtiyacı var anlamına gelmez. Allah tek tek yaratıklara muhtaç değildir. Bana, si-ze, Hasan'a, Ahmet'e, yere göğe muhtaç değildir. İsterse Ahmet'i götürür, yerine Mehmet'i getirir. Bu gökleri, yeri yıkıp yeni gökler ve yer yaratır. Nitekim *"Ey insanlar, (Allâh) dilerse sizi götürür ve başkalarını getirir. Allâh, bunu yapabilir."*

Nisa: 133)",

"O, her gün (her ân) yeni bir iştedir

(Kimilerini yaratırken, kimilerini öldürür, her an hayâtı tazeler; bir hali giderir, başka haller getirir.) (Rahman: 29)

buyurmuştur.

İslâm bilgin mutasavvıfları, konuyu özetle böyle açıklarlar. Zariyat Suresinde Yüce Allah: *"Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."*

(Zariyat: 56)

buyurmuştur.

"Bana kulluk etsin-ler"

ifadesi, beni tanısınlar şeklinde açıklanır. Çünkü kulluk, Allah'ı tanımanın doruğudur. Yaratıklar olmayınca Allah'ın varlığı bilinmez ki. İşte Allah, bilinmek için bu evreni yaratmıştır. Daha doğrusu isim ve sıfatlarını yaratıklarıyla açığa çıkarmıştır. İslam mutasavvıflarınca sık sık yinelenen şu söz de bize ışık tutar:

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istedim, beni bilsinler diye yaratıkları yarattım."

Tüm varlığı, Hakk'ın isim ve sıfatlarının görüntüsü kabul eden Muh-yiddin ibn Arabî: *“(O gün) Onları siz öldürmediniz, fakat onları Allâh öldürdü; (ey Muhammed), attığın zaman sen atmadın, fakat Allâh attı.”*

(Enfal: 17)

âyetini açıklarken şöyle diyor:

“Ey kulum, aslında senin değil, benim yaptığım işi yap; ben de bir işi ancak seninle yaparım (eylemimi seninle ortaya koyarım). Fi'li yapmam için senin bulunmam gerekir. Ben sana gerekli olduğum gibi sen de bana ge-reklisin!” dedikten sonra İbn Arabî, bu derin mânâyı şöyle değerlendiriyor: *“Böylece işler bana ve Ona bağlı kılınmıştır! Gerçekten bu mânâyı ben de şaştım, her şey de şaştı. Şaşkınlık içinde şaşkınlık oldu!”* (Kitabu'l-Celâle, varak 62 b, Yusuf Ağa Ktp. Konya, 7883)